

ЗАКРІПЛЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ – ОДИН ІЗ ВАЖЛИВИХ ЕТАПІВ ЗАНЯТТЯ

Яна Смоляр,
викладач Бобринецького коледжу
ім. В. Порика Білоцерківського НАУ

Справжнє навчання – це чверть підготовки і три чверті театру.

Гейл Годвін

Готуючись до заняття, викладач детально продумує їх цільові установки, зокрема конкретні освітні, розвивальні та виховні завдання, які він буде вирішувати на кожному етапі. Без цього заняття буде мати аморфний характер.

Одним із важливих етапів заняття є закріплення нового матеріалу. К.Д. Ушинський писав, що вчитель, який не приділяє уваги закріпленню, нагадує візника, що дуже швидко доїжджає до міста призначення, та забуває прив'язати поклажу до візка й не помічає, що все загубив по дорозі і його поїздка була марною. Мета цього етапу – застосування знань у стандартних і змінених умовах. До цього етапу включається осмислення нових знань і вмінь, їх систематизація та узагальнення. Закріплення вивченого – дуже важлива дія, яка забезпечує ґрунтовність навчання. Досягається шляхом репродуктивного відтворення вивченого, виконанням завдань та визначенням головного в новій інформації, а потім виконанням проблемних і творчих завдань на основі вивченого. Під час цього етапу необхідно використовувати практичні завдання, різноманітні питання, які потребують активної розумової діяльності, доречним буде поєднання індивідуальної та групової роботи.

Первинне закріплення знань є, як правило, обов'язковою частиною більшості комбінованих уроків. Форми й методи закріплення матеріалу можуть бути різноманітними, але вони мають стимулювати розумову діяльність студентів. Сучасний освітній процес вимагає впровадження різноманітних інноваційних прийомів, наприклад: «Відкритий мікрофон», «Оберіть позицію», «Словесний теніс», «Продовжте речення», «Асоціативний кущ», «Ланцюжок речень», бліцтурні тощо. Закріплення матеріалу можливо у формі інтерактивної бесіди: викладач задає питання практичного характеру, цікаво формулює їх, дає завдання помітити й відповісти помилку відповідаючого, продовжити відповідь, навести свій приклад, поставити запитання до відповідаючого, прокоментувати відповідь, а також у формі самостійної роботи: виконання вправ та тестових завдань, відгадування загадок, ребусів, проведення дослідів, рішення завдань, заповнення таблиць, діаграм, складання технологічних карт, схем, робота з картками-завданнями, з довідковою й нормативною літературою, написання тез або есе. Ефективною формою

роботи буде вивчення й коментування ілюстрацій у підручниках та інших навчальних посібниках. При закріпленні знань нового матеріалу можна використовувати фрагменти фільмів, відеоролики та інші мультимедійні технології. Головне під час закріплення матеріалу – з'ясувати, наскільки правильно студенти зрозуміли новий матеріал, виявити помилки в його розумінні й виправити їх.

Як правило, закріплення нового матеріалу проводиться наприкінці заняття, але можна проводити його й паралельно з повідомленням нових знань (після кожного фрагмента нового матеріалу) залежно від змісту, складності й важливості навчального матеріалу.

На жаль, психологи і педагоги у своїх дослідженнях не завжди надають належну увагу етапу закріплення нового матеріалу. Адже він є ключовим і показовим в плані того, наскільки глибоко засвоєний навчальний матеріал і як можна використовувати його для подальшого вивчення і практичного застосування. Як показують спостереження викладачів, на цьому етапі виникає досить багато складнощів. Частіше за все ці складнощі

зумовлені недостатнім розвитком таких пізнавальних процесів, як пам'ять, мислення та уява. Саме вони забезпечують запам'ятування, розуміння і подальше використування навчального матеріалу. Тому викладачеві необхідно не тільки враховувати особливості пам'яті, мислення і уяви студентів, але й навчити їх користуватися основними прийомами для закріплення вивченого матеріалу. Багато що залежить від викладача, наскільки зрозуміло і доступно він зміг описати навчальний матеріал. Важливою умовою того, щоб навчальний матеріал запам'ятувався швидко і надовго, є формування у студентів інтересу до того, що необхідно запам'ятати. Можна пов'язувати навчальний матеріал з якими-небудь відчуттями студентів. Все, що пов'язане з радістю, печаллю, гнівом, як правило, запам'ятується краще, ніж те, до чого ставляться байдуже. Можна закріплювати матеріал за допомогою асоціації. Так, асоціації за схожістю виявляються в тому,

що образ одного об'єкта примушує пригадати про інший, який у певному плані схожий з першим.

Таким чином, на етапі закріплення нового матеріалу для розвитку мислення викладачеві доцільно дотримуватися таких рекомендацій.

Розвивати мислення – це значить насичувати розум знаннями. Тому особливу роль у формуванні мислення відіграє саме закріплення знань на занятті. Розум визначає єдність знань і дій. Знання неможливо набути без зусиль думки, без розумової праці, яке за допомогою грамотної методики проведення заняття створюється на етапі закріплення навчального матеріалу.

Ставити студентам різні питання. Адже мислення починається з питання. Тому чітко поставлені питання на закріплення навчального матеріалу забезпечують у студентів формування якостей розуму. Молоді важливо знати, що питанням «чому?» і «як?» людство зобов'язано більшістю відкриттів. Тому необхідно

вчити їх ставити собі питання до кожної події, явища, про які йдеться.

У завданнях на закріплення доцільно давати завдання на виділення в предметі або явищі декількох найвиразніших ознак, а також пропонувати різні завдання на порівняння.

Враховуючи, що мислення і мова нерозривні, необхідно забезпечувати промовляння дітьми основних моментів навчального матеріалу.

Для розвитку уяви важливий і життєвий досвід, і широке коло знань, тому педагогу для закріплення можна використовувати повідомлення студентів.

Таким чином, викладачеві в процесі підготовки до заняття необхідно приділити належну увагу етапу закріплення нового матеріалу, ретельно продумувати завдання і вправи на закріплення, а також урізноманітнити прийоми, які не тільки забезпечують закріплення навчального матеріалу, але й сприяють розвитку таких пізнавальних процесів, як пам'ять, мислення та уява.